

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

іноземних мов

Світлана ВІРОТЧЕНКО

2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Методика викладання іноземної мови та перекладу у ЗВО

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	035 Філологія
освітня програма	<u>Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (іспанська та англійська мови), Переклад (китайська та англійська мови)</u>
спеціалізація	<u>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська, 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-німецька, 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-французька, 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-іспанська, 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша-китайська</u>
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	іноземних мов

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов

“29” серпня 2023 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Черноватий Леонід Миколайович, д.п.н., професор, професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

Програму схвалено на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.

“28” серпня 2023 року, протокол № 1

Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

_____ Олександр РЕБРІЙ

Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Гарант освітньої програми Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова

_____ Олександр РЕБРІЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Німецька мова та література і переклад та англійська мова

_____ Лілія БЕЗУГЛА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Французька мова та література і переклад та англійська мова

_____ Ірина РУДНЄВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Переклад (іспанська та англійська мови)

_____ Ігор ОРЖИЦЬКИЙ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Переклад (китайська та англійська мови)

_____ Світлана ВІРОТЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

“29” серпня 2023 року, протокол № 15

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

_____ Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Методика викладання іноземної мови та перекладу у ЗВО” складена відповідно до освітньо-професійних програм: Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (іспанська та англійська мови), Переклад (китайська та англійська мови);

Другий (магістерський) рівень.

спеціальності 035 Філологія

спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська, 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-німецька, 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-французька, 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша-іспанська, 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша-китайська.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета полягає у створенні теоретичної бази, необхідної для підготовки майбутніх перекладачів до роботи викладачами у вищих закладах освіти, які здійснюють підготовку за спеціальністю “Переклад”. Зміст курсу передбачає систематичний виклад головних принципів навчання перекладу як професійної діяльності. Курс пов’язаний із циклом інших теоретичних та практичних дисциплін перекладознавчого циклу (Вступ до перекладознавства, порівняльна граматики, порівняльна лексикологія, порівняльна стилістика, галузевий переклад), а також з дисциплінами психолого-педагогічного циклу (педагогіка, психологія, методика викладання іноземних мов).

1.2. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність ефективно, інноваційно та творчо розв’язувати задачі та проблеми в галузі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій на основі положень і методів відповідної педагогічної галузі і характеризується певною невизначеністю умов.

Загальні компетентності

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність працювати в команді та автономно.

Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу іноземною мовою.

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для вирішення як стандартних, так і інноваційних завдань у практичних ситуаціях.

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, в тому числі на засадах різноманітності та мультикультурності.

Здатність генерувати та втілювати на практиці або в дослідницькій діяльності нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності

Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного і мовленнєвого матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів підготовки навчальних матеріалів.

Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі методики навчання, презентації їхніх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, перекладознавства та методики навчання.

Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. Володіння експресивними, емоційними, логічними засобами мови та здатність спрямовувати їх для досягнення запланованого прагматичного результату в мовній, міжмовній та міжкультурній комунікації, а також для у навчанні.

Усвідомлення сутності й соціального значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну педагогічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

1.3. Кількість кредитів:

Денна форма навчання:

1-й семестр: 4

Заочна форма навчання:

1-й семестр: 4

1.4. Загальна кількість годин:

Денна форма навчання:

1-й семестр: 120

Заочна форма навчання:

1-й семестр: 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова навчальна дисципліна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й магістратури	1-й магістратури
Семестр	
1-й	1-й
Лекції (дистанційно)*	
32	10
Практичні, семінарські заняття	
не передбачаються	не передбачаються
Лабораторні заняття	
не передбачаються	не передбачаються
Самостійна робота	
88 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	
не передбачаються	

1.6. Програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Оцінювати власну навчальну, наукову та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

Упевнено володіти державною та іноземною мовами у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування, для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості освіти та/або дослідження в конкретній педагогічній галузі.

Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

Дотримуватися правил академічної доброчесності, норм поведінки й моралі в міжособистісних та професійних стосунках

Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог

2. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Зміст
1	Передумови виникнення методики викладання перекладу. Система вищої освіти і навчання перекладу в Україні та за кордоном. Підготовка перекладачів у світлі загальноєвропейських рекомендацій щодо навчання іноземних мов та практики навчання перекладу в світі. Державний та міжнародний стандарти з перекладу у класифікаторі професій.
2	Методичні основи змісту навчального предмету «Методики викладання перекладу як спеціальності». Система методики викладання перекладу. Методи дослідження в методиці викладання іноземних мов та перекладу. Зв'язок методики навчання іноземних мов та перекладу з іншими науками. Види перекладу як об'єкти навчання в університетському курсі.
3	Психологічні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу». Переклад і види мовленнєвої діяльності. Психологічний зміст перекладу. Розвиток здатності природних білінгвів до перекладу.
4	Різновиди перекладу. Значення і смисл. Еквівалентність та адекватність. Способи перекладу.
5	Психолінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу». Процес перекладу. Одиниця перекладу. Зміст поняття "стратегія перекладу". Когнітивні стратегії перекладу та проблеми врахування джерел труднощів перекладу.
6	Лінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу». Семантичні, синтаксичні, лексичні, прагматичні та екстралінгвістичні проблеми перекладу. Контрастивний аналіз як передумова навчання термінологічної лексики.
7	Соціолінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу». Проблема фонових та предметних знань.
8	Фахова компетентність перекладача (ФКП) та її складові.
9	Перекладацька компетентність. Зміст формування перекладацької компетентності ФКП. Види перекладу, які входять до складу ФКП як мети навчання у вищих закладах освіти. Спільні та диференційні ознаки усного і письмового перекладу та їх врахування у процесі навчання.
10	Термінологія і переклад. Класифікація термінів. Способи термінотворення.
11	Система вправ і завдань як категорія методики навчання перекладу.
12	Формування компетентності еквівалентного письмового перекладу. Етапи, уміння та навички еквівалентного письмового перекладу.
13	Формування компетентності еквівалентного письмового перекладу. Система вправ для навчання еквівалентного письмового перекладу. Оцінювання еквівалентного письмового перекладу.

14	Формування компетентності усного перекладу. Навички та уміння усного перекладу.
15	Формування компетентності усного перекладу. Система вправ для навчання усного перекладу. Оцінювання усного перекладу.
16	Організація процесу формування ФКП. Архітектоніка навчального плану для спеціалізації «Переклад». Шляхи координації дисциплін навчального плану майбутніх перекладачів. Роль курсових та дипломних робіт, практик та індивідуальної роботи у формуванні ФКП.

3. Структура навчальної дисципліни

Номери тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Методика викладання перекладу у ЗВО												
Тема 1	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 2	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 3	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 4	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 5	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 6	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 7	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 8	7	2	–	–	–	5	7	–	–	–	–	7
Тема 9	8	2	–	–	–	6	8	–	–	–	–	8
Тема 10	8	2	–	–	–	6	8	–	–	–	–	8
Тема 11	8	2	–	–	–	6	8	2	–	–	–	6
Тема 12	8	2	–	–	–	6	8	2	–	–	–	6
Тема 13	8	2	–	–	–	6	8	2	–	–	–	6
Тема 14	8	2	–	–	–	6	8	2	–	–	–	6
Тема 15	8	2	–	–	–	6	8	2	–	–	–	6
Тема 16	8	2	–	–	–	6	8	–	–	–	–	8
<i>Разом за розділом 1</i>	120	32	–	–	–	88	120	10	–	–	–	110
Усього годин	120	32	–	–	–	88	120	10	–	–	–	110

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Система вищої освіти і навчання іноземних мов та перекладу в Україні і викладання перекладу як професійної діяльності.	2	
2	Методика викладання перекладу як наука.	2	
3	Психологічні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу».	2	
4	Перекладознавчі основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу як професійної діяльності».	2	
5	Психолінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу».	2	

6	Лінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу».	2	
7	Соціолінгвістичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу».	2	
8	Фахова компетентність перекладача та її складові.	2	
9	Перекладацька компетентність як мета навчання.	2	
10	Термінологія і переклад. Класифікація термінів. Способи термінотворення.	2	
11	Методичні основи змісту навчального предмету «Методики навчання іноземних мов та перекладу». Система вправ і завдань.	2	2
12	Формування компетентності еквівалентного письмового перекладу. Етапи, уміння та навички еквівалентного письмового перекладу.	2	2
13	Формування компетентності еквівалентного письмового перекладу. Система вправ для навчання еквівалентного письмового перекладу та його оцінювання.	2	2
14	Формування компетентності усного перекладу. Навички та уміння усного перекладу.	2	2
15	Формування компетентності усного перекладу. Система вправ для навчання усного перекладу та його оцінювання.	2	2
16	Організація процесу формування фахової компетентності перекладача.	2	
	Разом:	32	10

5. Завдання для самостійної роботи

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Завдання 1, с. 21-22 [1] (Базова література).	5	7
2	Завдання 2, с. 41-42 [1] (Базова література).	5	7
3	Завдання 3, с. 78-79 [1] (Базова література).	5	7
4	Завдання 4, с. 100-102 [1] (Базова література).	5	7
5	Завдання 5, с. 125-127 [1] (Базова література).	5	7
6	Завдання 6, с. 139-140 [1] (Базова література).	5	7
7	Завдання 7, с. 166-168 [1] (Базова література).	5	7
8	Завдання 8, с. 192-193 (питання 1-10) [1] (Базова література).	5	7
9	Завдання 9, с. 193 («Які види перекладу включити до змісту й мети навчання»: питання 1-4; Завдання для самостійної роботи, с.193) [1] (Базова література).	6	8
10	Завдання 10. Термінологія і переклад (окремо).	6	8
11	Завдання 11, с. 153-154 [1] (Базова література).	6	6
12	Завдання 12, с. 246-247 (Етапи письмового перекладу) [1] (Базова література).	6	6
13	Завдання 13, с. 247-248 (Система вправ та оцінювання письмового перекладу) [1] (Базова література).	6	6
14	Завдання 14, с. 308 (Зміст, модель, етапи, навички та уміння усного перекладу) [1] (Базова література).	6	6
15	Завдання 15, с. 309-310 (Система вправ та оцінювання усного перекладу) [1] (Базова література).	6	6
16	Завдання 16, с. 353-355 [1] (Базова література).	4	8
	Разом:	88	110

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

I. Ініціальні (викладач – студент):

1. Словесні (лекція, розповідь, бесіда), у тому числі – інтерактивні (опитування, дискусія, обговорювання, оцінювання)
2. Наочно-візуальні (демонстрація схем, діаграм, таблиць, прикладів мовних структур, тощо), у тому числі – мультимедійні (мультимедійні презентації лекцій).

II. Респонсивні (студент – викладач):

1. Теоретичні: робота з першоджерелами, підручниками, інтернет-матеріалами, пошук необхідної інформації.
2. Практичні: виконання практичних підсумкових завдань за матеріалами лекцій.

8. Методи контролю

- опитування
- вирішення проблемних завдань
- спостереження
- співбесіда
- тестування
- іспит

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль (максимальна кількість балів)*					
Відвідування занять	Виступи на лекціях	Виконання письмових завдань	Разом	Іспит	Сума
-	10	30	40	60	100

*Контрольні роботи й індивідуальні завдання навчальним планом не передбачено.

Загальна оцінка (максимум 100 балів) виставляється з урахуванням виступів на лекціях, виконання письмових «Завдань для самостійної роботи» та іспиту у такому співвідношенні:

А. Виступи на лекціях – 10 балів (по 5 балів за кожен із перших двох виступів, за інші виступи бали не нараховуються, але можуть враховуватися при виведенні загальної оцінки, якщо набрана студентом кількість балів лежить на межі двох сусідніх оцінок)

В. Виконання письмових «Завдань для самостійної роботи» – 30 балів (2 бали за кожне завдання)

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни за роботу в семестрі.

Г. Іспит – 60 балів (проходить у формі письмового тесту: 12 запитань з вільною формою відповіді, час на виконання – 120 хв.). Контроль проводиться у дистанційному форматі на базі платформ LMS.

Номер запитання	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кількість балів	8	8	8	8	8	9	8	9	9	9	8	8

Усього 100 балів. Для конвертування в 60-бальну шкалу слід результат студента помножити на 0,6. Наприклад, якщо студент набрав 90 балів, то його результат за 60-бальною шкалою складе: $90 \times 0,6 = 54$ бали.

Загальна оцінка встановлюється шляхом додавання значень А, Б і В.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

11. Рекомендована література

Базова

1. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти. Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.

Додаткова

1. Зінуква Н.В. Усний переклад у зовнішньоекономічній сфері: теорія і методика навчання магістрів-філологів: монографія. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2017. 424 с.
2. Ольховська А. С. Розвиток фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: теорія і практика. Харків: Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, 2018. 412 с.